

Set i TV

Punishment park

Peter Watkins synes at have opnået den for nogle så attraktive position som kontroversiel figur inden for TV- og filmmedierne. Det er ikke vanskeligt at forklare, hvordan dette image er dannet: da BBC nægtede at sende hans »War Game«, var billedet der med det samme af denne person, som på grund af sine meningers mod og sine politiske synspunkters farlighed, pandede hovedet mod det etablerede kommunikationssystemes mure. Der var mange urimeligheder og tvivlsomme begrundelser i BBC's forkastelse af filmen om et atom-bombeangreb på England. Der var frygt indblandet i den officielle holdning, og det var et klart forsøg på undertrykkelse af ytringsfriheden.

Til billedet af Peter Watkins som kontroversiel hører imidlertid også billedet af ham som bevidst, mere eller mindre paranoid martyr, som er overbevist om, at der eksisterer en international sammensværgelse mod ham med det formål at hindre ham i at udtrykke sig.

Denne indstilling kom relativt tydeligt til udtryk, da han for et stykke tid siden besøgte Danmark. I TV-byen diskuterede han bl. a. problemerne om ytringsfriheden i almindelighed og sin egen i særdeleshed. Herunder fremsatte han den provokerende påstand, at en film som »Punishment Park« så godt som ingen mulighed havde for at blive vist i

Danmark. Den var for kontroversiel, og repressionen ville nok vise sig lige så stærk her som i England. Denne udfordring har åbenbart virket, for filmen blev, som bekendt, sendt. At der i virkeligheden var tale om, at TV's teaterafdeling bed på den snedigt udlagte krog, kunne Poul Malmkjær's 5 minutters indledning for filmen være et tegn på. Det var en indledning præget af forbehold over for filmens kvaliteter, men en indledning, som på den anden side lod forstå, at man skulle fa'me ikke komme her og sige, at vi var bange i dansk TV – at vi ikke ku' sende hvadsomhelst, også selv om det ville betyde, at aktiv lytterkomité ville blive endnu mere aktiv.

Modtagelsen af »Punishment Park« i USA kan minde en del om den skæbne, The War Game fik i England. Efter kun een forevisning i forbindelse med den 9. filmfestival i New York, trak filmens udlejer – mod alle aftaler – sig tilbage og nægtede at distribuere den. Der kunne derfor være god mening i at se på denne film bl. a. med det formål, at finde frem til, hvad det egentlig er i Watkins film, der forekommer så kontroversielt, at det evt. resulterer i en systembevarende boycott.

Det kan nok forekomme mærkeligt, at Watkins i et interview i »Film Society Review« betegner sig selv som upolitisk. Han siger: »Det kan være at jeg er optaget af politik, men jeg hverken tror på, eller anser nogle af de øjeblikkelige

politiske filosofier for at være trossætninger. Jeg har ikke sat mig ind i dem – det er mig faktisk umuligt at definere nøjere, hvad maoisme eller marxisme er – det er mig totalt fremmed.«

Senere i interviewet betegner han sig som »ren intuitiv. Jeg sætter mig ikke ned for at rationalisere over noget ... der er en djævel, som driver mig til at få disse ting ud.«

I samme åbne og intuitive ånd, som de er lavet, ønsker han også at filmene skal modtages. Han fortsætter: »Nogle vil opfatte mine film som erklæringer, andre som katalysatorer. Men jeg håber – jeg ønsker at tro på – at mine arbejder ikke mere tydeligt end nødvendigt giver svar på eller indicerer håndgribelige løsninger («courses of action») i forbindelse med nogle af de spørgsmål, som mine film afspejler eller rejser.«

Der er meget i disse udtalelser, som kan være nyttigt til forståelsen af Watkins, hans film og den modtagelse, som de har fået. Det er rimeligt at tro ham, når han siger, at han ikke er politisk interesseret, at han i stedet for analytisk er intuitiv, og at han frem for alt ikke ønsker at blive opfattet som en didaktisk instruktør. Det er derfor nok også rimeligt at antage, at det ikke så meget er af politiske grunde, at hans film er blevet forkastede, som det skyldes, at det ikke på overbevisende måde er lykkedes for ham at bringe sine intuitioner i forbindelse med en reel eller aktuel politisk situation. De er blevet følsomme fantasier om dette og hint, fantasier, det har været alt for let for »systemet« at afvise, i de tilfælde, hvor det faktisk har været tale om politisk mishag, men det er samtidig fantasier, som i tilfældet »Punishment Park«, der må forekomme ligegyldige og ubrugelige for den venstrefløj, som ønsker revolutionen ud fra en analyse af samfundets strukturer og mekanismer.

Filmene foregår i USA på et tidspunkt, da situationen i Sydøstasien er gået i hårdknude, og de indre politiske forhold er præget af så mange »afvigere«, at det ikke længere er muligt at skaffe interneringsplads til dem. Med støtte i McCarran resolutionen fra den kolde krigs tid i 50'erne tilbyder man derfor de arresterede militærnægtere og militante radikale valget mellem hårde fængselstraffe (fra syv års internering til livsvarigt fængsel) eller tre dages ophold i »straffeparken«, hvor de inden for en bestemt tid skal nå frem til det amerikanske flag, uden at blive opbragt af politi og militær. Samtidig med at vi følger et hold på vej gennem Mojaveørkenens straffepark, overværer vi også retssagen i det tribunal, som behandler »oprørernes« sager. Informationerne om de to samtidige forløb får vi fra et engelsk TV-hold, som sammen med andre europæiske radiofonier har fået lov til at dække begivenhederne.

Filmene falder således i to afsnit, som hele tiden er vævet ind i hinanden: rets-

sagen som ikke mindst takket være de medvirkende amatørers dialog-improvisationer er overbevisende i al sin opstlytede og pseudo-demokratiske fascisme, og over for retssagen står så visionen om den rendyrkede polarisering i straffeparken, hvor de svedende og tørstende »subversives« er legalt bytte for »the pigs« – politisoldaterne. Ligeså logisk og redelig den første del er, ligeså urimelig og ulogisk forekommer den sidste. Man får aldrig at vide, hvorfor de unge revolutionære egentlig vælger straffeparken og således giver systemet en hjælpende hånd med problemet om de manglende interneringslejligheder. Man får heller ikke besked om, hvorfor TV-folkene som følger dem ikke bliver pandet ned og frataget deres vandforsyning, når deltagerne i straffeløbet er ved at dø af tørst, endsiges hvilke motiver den amerikanske regering har til at tillade de europæiske TV-selskabers tilstedeværelse under hele processen.

Ved at sammenklippe disse to forløb opnår Watkins kun, at den futuristiske fantasi om »Punishment Park« smitter af på retssagens konkrete problemstilling og således er med til at sløre det, som er det reelle og aktuelle problem: at USA idag er et samfund styret af – og splittet af – vold og undertrykkelse. Volden er blevet et udtryksmiddel på linje med andre udtryksmidler. I visse politiske sammenhænge endog det eneste udtryksmiddel. At dette ikke er en fremtidsfantasi vidner bl. a. Chicago-processerne om – og at det er en argumentation, som er virkningsfuld, er undertrykkelsen af de militante grupper et tydeligt eksempel på. Store dele af disse grupper er idag bragt til tavshed, enten som ofre for vold eller som følge af trusler om vold. Enkelte er stadig åbenmundede om mulighederne for en revolutionær og åben kamp, men det er karakteristisk at mange af de mest kampivrige befinder sig i Europa og andre steder, altså så tilpas langt fra begivenhedernes centrum, at de kan råbe op uden fare for liv og helbred. Den aktuelle politiske situation i USA er altså fyldt med eksempler, som taler et tydeligt sprog – men istedet for at bruge dette sprog, vælger Peter Watkins i »Punishment Park« at operere på et fantastisk og forskruet plan, og det eneste han opnår er at få de virkelige begivenheder, den virkelige politiske fascisme til at virke eksotisk og inderlig urealistisk. Hvad der således kunne være blevet en film om den aktuelle meningsundertrykkelse og forfølgelse i USA er istedet blevet en syg og futuristisk fantasi. Et sted, i filmens slutning, gør han et velment men ikke desto mindre urimeligt forsøg på at forbinde sine visioner med noget konkret: når filmen er færdig, siger han for sort skærm og med betydningsfuld røst, at da optagelserne var tilendebragt var en af de medvirkende blevet dømt til 3 års fængsel for statsundergravende virksomhed

(?) – altså: der er check på de intuitive visioner. En rigtig revolutionær i et rigtig repressivt system. Kan I forlange mere?

Watkins er født 1935 i England og var indtil begyndelsen af 60'erne tilknyttet et større selskab, som arbejdede med reklamefilm. I 1950'erne lavede han nogle korte amatørfilm, hvoraf to blev præmierede. »Forgotten Faces«, som beskæftiger sig med opstanden i Ungarn i 1956 og »The Diary of an Unknown Soldier«, som foregår under 1. verdenskrig. Især »Forgotten Faces« vakte opsigt, den blev købt og sendt af BBC, og den førte til, at han begyndte at arbejde professionelt med film. I 1963 blev han ansat i BBC som instruktør-assistent, og året efter lavede han sin første TV-film »The Battle of Culloden«, en dokumentarisering eller rekonstruktion af et slag i 1746 om den engelske trone, men lavet som en direkte TV-reportage med bl. a. interviews med de implicerede. Filmen blev en stor succes, og en lovende karriere tegnede sig. BBC følte sig inspireret til at financiere flere Watkins-film og i 1966 besluttede Watkins sig for en film om atomkrigs-truslen »ikke så meget en film imod bomben som en film imod tavsheden om den«, som han senere har udtrykt sig. Filmen hed »The War Game«, og den blev så anderledes, end BBC havde forestillet sig, at man nægtede at udsende den. En beslutning, som stadig er genstand for debat i England. Filmen fik dog ikke lov til at ligge uset, den fik en omfattende 16 mm distribution både i Europa og i USA (herhjemme kan den bl. a. lånes igennem Statens Filmcentral og EBC-film).

Som følge af uoverensstemmelserne forlod Watkins BBC og lavede i 1967 en spillefilm for Universal, »Privilege«, en film om autoritær kontrol i et hypotetisk fremtidsland. Hans næste film blev optaget i Sverige, den hed »Gladiatorer-

ne« og var som de to forrige en fremtidsfilm. Gladiatorerne er soldater, som mere eller mindre frivilligt har meldt sig som deltagere i en række moderne ekstemporalspil, »peace-games«, der er indført som erstatning for krig og udsendes som TV-begivenheder, for at tilfredsstille publikums trang til vold og for at afregne den.

Watkins var netop færdiggjort »State of the Union« en video-tape produktion om den amerikanske borgerkrig.

Claus Ib Olsen.

■ PUNISHMENT PARK

Punishment Park. USA 1971. **Dist:** Sherpix → Chartwell-Francoise Films. **P-selskab:** Chartwell Films/Francoise Films. **P:** Susan Martin. **P-ass:** Laura Golden, Harlan Green. **Instr/Manus:** Peter Watkins. **Supplerende dialog:** Medvirkende skuespillerne. **Instr/ass:** Peter Smokler. **Foto:** Joan Churchill. **2nd unit foto:** Peter Smokler. **Klip:** Peter Watkins, Terry Hodel. **Ark:** David Hancock. **Musik:** Paul Motian. **Tone:** Mike Moore, Hiroto Yamoto, Wayne Nakatsu. **Medv:** Carmen Argenziano (Jay Kaufman), Stan Armsted (Charles Robbins), Jim Bohan (Politikaptajn, sheriffs afdeling), Frederick Franklyn (Professor Daly), Gladys Golden (Mrs. Jergens), Sanford Golden (Senator Harris), George Gregory (Mr. Keagan), Gary Johnson (Jim Reedman), Luke Johnson (Luke Valerio), Paul Alylyanas, Kerry Canon, Bob Franklin, Bruce Maguire, Ron Pennington, Allen Powell, Jim Wettstein (Politibetjente), Cynthia Jenkins, Jack London, Rob Lewine (Militanter - ørkengruppen), Roland Gonzales, Jack Gozdzick, Brian Hart, Linda Mandel, Don Pino, Jason Sunners, Conchita Thornton (Semi-militanter - ørkengruppen), Sandy Cox (Stenograf), Val Daniels, Harlan Green (Sheriff), Mitchell Harding, Mike Hodel (TV-speaker), Michele Johnson (Jane Reemann), Mark Keats (Hoeger), Mary Ellen Kleinhall (Allison Mitchner), Lee Marks (Donovan, FBI agent), Ted Martin, Harold Schneider (Pacifister - ørkengruppen), Katherine Quittner (Nancy Smith), Sigmund Rich (Professor Hazlett), Paul Rosenstein (Paul Reynolds), Norman Sinclair (Mr. Sully), Scott Turner (Janus Kohler), Dennis Wilson (Undersheriff), Rodger Greene (Forbundssheriff), Joe Hudgins, Tom Kemp, Harry McKasson (Politifolk i retsæl), Danny Conlon, Wally McKay, Cliff Pinard, Don Vann, Charlie Wyatt (Soldater i Nationalgarden), Patrick Noland (Anklaget). **Længde:** 89 min. **Prem:** TV 26.1.73.

»Punishment Park« er oprindeligt produceret på bestilling af BBC-TV, men derefter afslået, formodentlig på grund af filmens politiske indhold. Eksoteriscener er indspillet i Mojave ørkenen i Sydcalifornien.

Replik fra Poul Malmkjær

Som medredaktør af »Kosmorama« er jeg jo i den lykkelige situation straks at kunne aflive Claus Ib Olsens rygte-formodning om proceduren for antagelsen af »Punishment Park« i Danmarks Radio. Ingen af filmsektionens medlemmer deltog i mødet med Peter Watkins (det var et TV-dramaturgisk seminar), og vi kan selvfølgelig ikke have bidt på nogen sne-digt udlagt krog.

Filmen blev tilbudt os i okt./nov. måned 1972 (ca. 1/2 år efter seminaret), og den blev – da der i sektionen viste sig overvejende stemning for en antagelse – antaget. Det har aldrig været nogen hemmelighed, at jeg ikke er syg med filmen, men jeg er jo heldigvis ikke ene-rådende med hensyn til repertoiret. De forbehold, jeg gav udtryk for i min indledning, har Claus Ib Olsen smukt uddybet overfor. Hvad der er klart i »Kosmorama« er mistænkeligt i TV?

Poul Malmkjær

Still/Peter Watkins.

